

Stanisław Hoc*

Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24.11.2017 r., II AKa 269/17**

TEZA¹

Za zasadny uznał natomiast Sąd zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności, zawarty w apelacji na niekorzyść wniesionej przez Prokuratora. Istotnie bowiem wymierzając oskarżonemu karę 4 lat pozbawienia wolności Sąd I instancji nie nadał właściwej rangi okolicznościom obciążającym, które świadczą o stopniu winy oskarżonego. Ten zaś uzyskał w Polsce, jako dziecko prawo stałego pobytu wraz z rodziną. Ukończył w Polsce szkoły, podjął naukę na studiach wyższych, które ukończył uzyskując wykształcenie prawnicze. W styczniu 2012 r. rozpoczął aplikację radcowską. Udział w działalności wywiadu (...) przypisano mu od początku 2012 r. Tymczasem w grudniu tego roku złożył wniosek o nadanie mu obywatelstwa polskiego. Obywatelstwo przyznano mu we wrześniu 2013 r. Przeszłocenne działania oskarżonego przerwało jego zatrzymanie, co miało miejsce w październiku 2014 r. Tych okoliczności świadczących o determinacji oskarżonego z jaką działał przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, która udzieliła mu prawa pobytu, wykształciła go, a następnie nadała obywatelstwo nie docenił Sąd I instancji. Wskazują one natomiast na wyjątkowe nasilenie złej woli, premedytację i brak poszanowania norm prawnych i etycznych państwa, które nadało mu obywatelstwo. Świadczy to o wyjątkowo wysokim stopniu winy oskarżonego, którego Sąd Okręgowy nie docenił należycie.

Sprawa, w której zapadł wyrok Sądu Apelacyjnego (dalej SA) dotyczy Stanisława S. (obywatela rosyjskiego i polskiego), jest to druga sprawa o szpiegostwo, w której skazano obywatela rosyjskiego i polskiego – pierwsza dotyczyła Tadeusza J. Sąd Okręgowy w Warszawie – VIII K 272/10. Pogląd wyrażony przez SA zasługuje na aprobatę, został merytorycznie uargumentowany.

* Prof. dr hab. Stanisław Hoc jest kierownikiem Katedry Prawa Karnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Opolski, Polska, ORCID: 0000-0003-4248-3664; e-mail: shoc@op.pl

** Data zgłoszenia tekstu przez autora: 11.11.2020 r.; data przyjęcia tekstu przez redakcję do publikacji: 10.03.2021 r.

¹ Teza z uzasadnienia, wyrok nietezowany (SAOS – System Analizy Orzeczeń Sądowych).

Z moich badań wynika, że w latach 1998–2020 osądzono 13 spraw z art. 130 Kodeksu karnego², w tym skazano 11 osób, a 2 uniewinniono, obecnie toczy się postępowanie sądowe w sprawie Mateusza P. – Sąd Okręgowy w Warszawie (XII K 82/18) i Piotra C. – Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie (So 3/17). Dnia 10.01.2019 r. zatrzymano (ABW) Piotra D. i W. Weijinga, którym przedstawiono zarzut z art. 130 § 1 k.k. (branie udziału w wywiadzie chińskim) i 16.11.2020 r. skierowano akt oskarżenia do Sądu Okręgowego w Warszawie. Natomiast 24.10.2019 r. zatrzymano (ABW) Piotra Ś., któremu przedstawiono zarzut z art. 130 § 3 k.k.

Stanisław S. urodzony w 1986 r., w 1991 r. wraz z rodzicami przyjechał do Polski, ukończył szkołę podstawową, średnią i studia wyższe prawnicze na Uniwersytecie Szczecińskim, następnie przeniósł się do Warszawy, gdzie podjął pracę w kancelarii specjalizującej się w sprawach gospodarczych, prowadził także własną działalność konsultingową i doradczą³. Wyrokiem z 20.03.2017 r., XII K 91/16, Sąd Okręgowy w Warszawie uznał S.S. za winnego tego, że w okresie od początku 2012 r. do 15.10.2014 r. w W., K., P., S., brał udział w działalności obcego wywiadu wojskowego Federacji Rosyjskiej (FR) (...) skierowanej przeciwko RP, w ten sposób, iż odbywał spotkania operacyjne z ustalonymi oficerami (...) i po uprzednim przeszkoleniu wywiadowczym podjął się realizacji zadań postawionych mu przez oficerów (...) polegających na: 1) uzyskaniu dostępu i skopiowaniu niejawnego raportu NIK pt. „Zawieranie umów gazowych oraz realizacja inwestycji – Terminal (...) w Ś.”; 2) uzyskaniu informacji o postępie prac i terminie oddania do eksploatacji Terminalu (...) w Ś.; 3) uzyskaniu wstępu na obrady Komisji Nadzwyczajnej do spraw energetyki i surowców energetycznych Sejmu VIII Kadencji dla pozyskania od osób tam obecnych informacji nieoficjalnych i wyprzedzających oficjalne publikacje; 4) działaniach propagandowych polegających na doprowadzeniu do publikacji w mediach artykułów zgodnych z oficjalną polityką Federacji Rosyjskiej a deprecjonujących działania strony polskiej w obszarze energetyki, i w celu realizacji tych zadań wykorzystywał zatrudnienie w kancelariach radców prawnych, pracę nad doktoratem nt. „Uwarunkowania legislacyjne rynku gazowego w Federacji Rosyjskiej i Rzeczypospolitej Polskiej”, przynależność do Kancelarii Radców Prawnych S. & M., do Izby Gospodarczej Gazownictwa, uczestniczył w konferencjach i szkoleniach branżowych w dziedzinie energetyki i prowadził aktywne działania wywiadowcze w tym obszarze, przez co uzyskiwał informacje i naprowadzenia osobowe, w tym: w zakresie uzyskania dostępu do wyżej wskazanego raportu NIK oraz uzyskania informacji nieoficjalnych z Komisji Nadzwyczajnej ds. energetyki i surowców energetycznych Sejmu VII kadencji, pozyskał dwa źródła osobowe, które wykorzystywał do działań aktywnych w zamian za obietnicę udzielenia korzyści materialnych, przekazał oficerowi (...) charakterystykę osobowego źródła informacji wykorzystywanego jednocześnie do działań aktywnych w celu uzyskania dostępu do wyżej wskazanego raportu NIK znajdującego się w Departamencie Ropy i Gazu Ministerstwa Gospodarki, ubiegał się o staż w tym Departamencie pod pretekstem pisania pracy doktorskiej i zataił, że jest obywatelem Federacji Rosyjskiej, by doprowadzić do przyjęcia go na staż w celu uzyskania informacji

² Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1444) – dalej k.k.

³ W. Tumidalski, *Tajemnice szpiegów na sędziowskim stole*, „Radca Prawny” 2017/171, s. 46–47.

o terminie oddania do eksploatacji Terminalu (...) w Ś., wykorzystywał jako źródła informacji osoby związane bezpośrednio z podmiotami realizującymi to zadanie inwestycyjne, konspirując rzeczywiste powody swojego zainteresowania, dokonał rozpoznania środków masowego przekazu w Polsce – dziennikarzy i ekspertów z branży energetycznej, i sporządził opracowanie zawierające ich charakterystyki pod kątem ich podatności na wpływy rosyjskie i możliwości wykorzystania w oparciu na założeniach rosyjskich kampanii informacyjnej dotyczącej energetyki, a następnie podjął działania dotyczące promowania rosyjskiego punktu widzenia w sektorze energetyki oferując odpłatność za takie publikacje, zainspirował napisanie oraz publikację krytykującego polską politykę energetyczną i zagraniczną artykułu pt. „(...)”. Za przestępstwo z art. 130 § 1 k.k. został skazany na karę 4 lat pozbawienia wolności, obrona domagała się uniewinnienia, a prokurator wniósł o karę 6 lat pozbawienia wolności. Sprawę w Sądzie Okręgowym w Warszawie początkowo prowadziła SSR Justyna Koska-Janusz (delegowana do Sądu Okręgowego), której delegacja została cofnięta przez Ministra Sprawiedliwości po odczytaniu aktu oskarżenia, przesłuchaniu oskarżonego i świadka anonimowego. Następnie sprawę prowadziła sędzia Agnieszka Domańska, która ujawniła częściowo ustne motywy wyroku, gdyż sprawa była prowadzona z wyłączeniem jawności. Sąd uznał, że wina oskarżonego jest bezsporna, a okoliczności jego czynu nie budzą wątpliwości w świetle materiału dowodowego, w tym zeznań świadków. Sędzia A. Domańska podkreśliła, że dla bytu przestępstwa „brania udziału” w obcym wywiadzie nie jest wymagana „formalna przynależność” do niego, liczy się bowiem „faktyczna więź agenta z oficerem” – czy był nim któryś z rosyjskich dyplomatów wydalonych z Polski – tego sąd nie ujawnił. Za jedyną okoliczność łagodzącą Sąd uznał dotychczasową niekaralność oskarżonego. Sędzia podkreśliła, że wszystkie dowody w tej sprawie zostały uzyskane zgodnie z przepisami⁴.

Apelacje od wyroku wnieśli obrońcy oskarżonego i prokurator.

Obrońcy zarzucali wyrokowi: I. rażąco obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia w postaci przepisów: art. 7 Kodeksu postępowania karnego⁵, art. 6 k.p.k., art. 100 § 4, 5 i 7 k.p.k., art. 184 § 1 k.p.k., II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który ma wpływ na jego treść, polegający na nieprawidłowym przyjęciu, iż S.S. brał udział w działalności wywiadu wojskowego (...) przeciwko RP, w konkluzji wnieśli o zmianę przedmiotowego orzeczenia poprzez uniewinnienie S.S. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Prokurator wniósł o wymierzenie oskarżonemu kary 6 lat pozbawienia wolności. Sąd Apelacyjny w wyroku z 24.11.2017 r. uznał, że apelacja obrońców oskarżonego okazała się bezskuteczna, jej zarzuty i użyte na ich uzasadnienie argumenty oczywiście nietrafne. Zarzuty obrazy przepisów postępowania dotyczą dopuszczonego w sprawie dowodu z zeznań świadka anonimowego. Skarżący zarzucają Sądowi I instancji: nieudostępnienie obronie jednego tomu akt tajnych (t. VI), nieodręcznie podejrzanego i jego obrońcom postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka anonimowego, co uniemożliwiło

⁴ W. Tumidalski, *Tajemnice szpiegów...*, s. 46–47.

⁵ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 30) – dalej k.p.k.

jego zaskarżenie, bezzasadne przyjęcie, że w sprawie zachodziły przesłanki do anonimizacji danych świadka. Sąd Apelacyjny zauważył, że prokurator musiał wydać postanowienie w świetle art. 184 k.p.k., gdyż świadkowi owemu wprost i bezpośrednio groziło i grozi niebezpieczeństwo dla życia. Dane świadka anonimowego podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie informacji niejawnych⁶. Sąd Apelacyjny wprost wytknął obrońcom niezajomość zasad wykorzystywania świadka anonimowego. Sąd Apelacyjny podkreśla, że żaden dowód z t. VI akt tajnych stanowiących podstawę dowodową rozstrzygnięcia nie został przed oskarżonym i jego obrońcami „ukryty”⁷. Zdaniem SA zarzuty dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, która miała doprowadzić do błędnych ustaleń faktycznych okazały się oczywiście bezzasadne, odstające od realiów sprawy. Ta część apelacji – według SA – ma charakter co najwyżej polemiczny, a pogląd Sądu I instancji na winę oskarżonego wywiedziony został z całokształtu zgromadzonych dowodów, w tym zdobytych w trybie prowadzenia czynności operacyjnych, ocenionych w sposób w pełni zgodny z regułami, a więc m.in. zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Jednocześnie SA podkreśla, że Sąd I instancji w wyjątkowo obszernym, precyzyjnym i wyczerpującym pisemnym uzasadnieniu wyroku wskazał zarówno tryb i sposób gromadzenia przez ABW dowodów popełnionego przez oskarżonego przestępstwa, jak i okoliczności jego popełnienia – jego „pochód” wyczerpujący znamiona czynu z art. 130 § 1 k.k. oraz przedstawił oceny zgromadzonego materiału dowodowego pozostające pod ochroną prawidłowo stosowanego art. 7 k.p.k. Sąd Apelacyjny w pełni podziela zasadność ustaleń i ocen Sądu I instancji. Dlatego też – zdaniem SA – pisemne motywy Sądu Okręgowego wprost odpierają stawiane w apelacji zarzuty błędnych ustaleń faktycznych, stąd zarzuty te mają charakter jedynie polemiczny. Dla ich odparcia SA wskazuje, że fakt, iż dyplomaci, z którymi utrzymywał kontakty oskarżony, byli agentami (...) wykazały ustalenia Kontrwywiadu ABW. Natomiast naiwnością ze strony skarżących jest żądanie na tę okoliczność stosownego dokumentu potwierdzającego ich zaszeregowanie, wykształcenie, stopień wojskowy, jednostkę nadrzędną; zdaniem SA ustalenia w tej kwestii są dostatecznie wystarczające. Należy zauważyć, że w sprawie Marcina T., oskarżonego z art. 130 § 3 k.k., prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. akt II AKa 404/07 (Apel.-Warszawa 2008/4/16), w apelacji prokurator m.in. zarzucał wyrokowi Sądu Okręgowego w Warszawie (sygn. akt VIII K 466/05) nieprzesłuchanie S. Semena (III sekretarza Ambasady Federacji Rosyjskiej w Warszawie, kadrowego pracownika Wywiadu FR) na okoliczność charakteru znajomości z Marcinem T., jej celu

⁶ Według art. 5 ust. 1 pkt 7 informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „ściśle tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje wyjątkowo poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że zagrazi lub może zagrazić życiu lub zdrowiu świadków koronnych lub osób dla nich najbliższych albo świadków, o których mowa w art. 184 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.) lub osób dla nich najbliższych. S. Hoc, *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Warszawa 2010.

⁷ Należy zauważyć, iż dokumenty zawierające informacje niejawne mogą być m.in. udostępniane podejrzanym (oskarżonym), obrońcom, biegłym na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 9.09.2017 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz.U. poz. 1733), które było poprzedzone Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 20.02.2012 r. (Dz.U. poz. 219), utraciło ono moc z dniem 6.08.2017 r. Wcześniej w sprawach np. o szpiegostwo ograniczony był dostęp np. dla podejrzanym (oskarżonym), obrońców do materiałów niejawnych, co spotykało się z krytyką, m.in. orzecznictwa strasburskiego.

i ujawnianych w jej toku informacji i oparcie ustaleń w powyższym zakresie wyłączenie na wyjaśnieniach oskarżonego. Powyższy zarzut został oceniony krytycznie przez Sąd Apelacyjny, który stwierdził, że realizmu i powagi należałoby oczekiwać przed sformulowaniem propozycji przesłuchania domniemanego pracownika wywiadu S. Semena. Realizm ten został zachowany przez oskarżyciela do chwili wydania zaskarżonego wyroku, później go zabrakło. Podjęcie działań w kierunku wyegzekwowania zeznań na szczególnie wrażliwy temat od dyplomaty obcego państwa, który zakończył swoją misję, narażałoby na szwank nie tylko powagę polskiego sądu. W postępowaniu przygotowawczym prokurator wyrażał wielokrotnie stanowisko, iż dowodu tego nie da się przeprowadzić.

Według Sądu Apelacyjnego w głosowanej sprawie fakt, że działalność wywiadu rosyjskiego skierowana jest przeciwko interesom RP jest faktem notoryjnym powszechnie znanym, niewymagającym dowodzenia, natomiast obrońcy nie wykazali w apelacji, że jest wprost przeciwnie⁸. Zdaniem SA Sąd I instancji zasadnie przyjął, iż oskarżony odbył przeszkolenie wywiadowcze, w motywach wyroku przekonująco wykazał na jakich to zachowaniach oskarżonego oparł to ustalenie: kamuflaż spotkań, „gubienie” obserwacji, posługiwanie się nierejestrowanymi telefonami itd. Natomiast skarżący nietrafnie podważają ustalenia Sądu stanowiące istotę sprawy, czyli ustalenia wskazujące na zachowania oskarżonego wyczerpujące dyspozycję art. 130 § 1 k.k. Nie przedstawiają żadnych rzeczowych argumentów na umotyowanie swojego stanowiska, a poprzestanie w motywach apelacji na przedstawieniu poglądu odmiennego nie jest wystarczające dla uznania zarzutów za trafne, obrońcy twierdzą jedynie, że zachowania oskarżonego nie miały związku z działaniami obcego wywiadu, a znajomość z rosyjskimi dyplomatami C. i S. miała charakter wyłącznie towarzyski.

Zdaniem SA Sąd I instancji wykazał, że oskarżony brał udział w działalności obcego wywiadu wojskowego Federacji Rosyjskiej (...) skierowanej przeciwko RP, odbywając spotkania operacyjne z oficerami (...) i wykonując zlecone mu zadania. Według SA ustalenia powyższe są pewne, oparte o prawidłowo zgromadzone i ocenione dowody, Sąd nie dopuścił się błędnych ustaleń i ocen, stąd polemika z nimi nie może być skuteczna. Zdaniem SA zarzut dowolności ustalenia, że oskarżony działał z winy umyślnej, ze świadomością, iż działa na rzecz obcego wywiadu, a na szkodę RP jest wyłącznie prezentacją własnego poglądu skarżących, nieopartego jakimkolwiek przekonującym argumentem, czy to faktycznym czy logicznym. Uzasadnienie tego zarzutu sprowadza się do stwierdzenia, że oskarżony jak to wyjaśnił „nie miał podstaw do podejrzewania, że spotkania w których uczestniczył miały charakter działań wywiadowczych”. Sąd I instancji – zdaniem SA – przekonująco i nieodparcie wykazał, że oskarżony brał udział w obcym wywiadzie z pełną świadomością, że wykonuje zlecone mu przez agentów (...) działania przeciwko RP, czym wyczerpał wszystkie niezbędne znamiona art. 130 k.k. Naiwnością ze strony Sądu byłoby uznanie tak gołosłownych twierdzeń skarżących za zasadne, sugestii jakoby oskarżony nie był świadomy charakteru kontaktów z oboma rosyjskimi dyplomatami przeczy wprost jego zaangażowanie i długotrwałość znajomości oraz

⁸ W latach 1998–2020 skazano 6 osób z art. 130 k.k., w tym 2 obywateli FR i wydano kilku oficerów wywiadu FR.

fakt „przejęcia” go po opuszczeniu Polski przez C. przez kolejnego agenta (...). Sąd Apelacyjny natomiast uznał za zasadny zarzut prokuratora rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności. Trafnie więc SA eksponuje elementy podmiotowe zachowania oskarżonego w Polsce, w której znalazł się jako dziecko (z rodzicami), uzyskał wykształcenie, pracę, szanse na karierę zawodową, status obywatela polskiego (o czym szerzej w tezie). Tych elementów nie docenił Sąd I instancji. Zdaniem SA orzeczona kara nie spełnia wymogów prewencji indywidualnej, ale również generalnej, gdyż w odczuciu społecznym może być uznana za rażąco łagodną – a więc niesprawiedliwą. Dlatego też SA, podziwiając zarzut apelacji prokuratora i uwzględniając wymienione okoliczności obciążające znacząco zawyżające stopień winy oskarżonego, uznał za słuszne i sprawiedliwe podwyższenie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności do lat 7, czyli wyżej niż żądanie prokuratora. Zdaniem SA – które należy podzielić – tak orzeczona kara będzie stosowna do stopnia zawinienia, społecznej szkodliwości przypisanego przestępstwa i spełni zakładane cele zapobiegawcze i wychowawcze w stosunku do oskarżonego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, szczególnie istotne w przypadku skazania za przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej. Jest to najwyższa kara orzeczona za szpiegostwo w latach 1998–2020, podobna została orzeczona także wobec Aliaksandra L. – obywatela Białorusi – ale za przestępstwo z art. 132 i 270 k.k. (wyrok SA w Warszawie, sygn. akt XII AKa 83/15).

Niestety, SA nie odniósł się w wyroku do sytuacji S.S., który był przygotowywany przez wywiad wojskowy FR do pełnienia roli agenta wpływu. Należy wyjaśnić, iż agent wpływu to najwyższy stopień klasyfikacji agenta, z reguły obywatel obcego państwa lub dwupaństwowiec świadomie współpracujący z wywiadem obcego państwa, który używa swojej pozycji politycznej, społecznej lub zawodowej, aby „promować” w swoim kraju i społeczeństwie cele innego państwa w sposób nieujawniający z nim związków (wpływanie na decyzje polityczne, gospodarcze). Należałoby też zwrócić uwagę na już posiadane przez S.S. możliwości uzyskiwania informacji, które były przydatne dla tego wywiadu. To ważny wątek, którego Sąd Apelacyjny nie zauważył.

Warto niejako przy okazji głosowania wyroku dotyczącego szpiegostwa odnieść się do następującej kwestii.

W ostatnich latach podejmowane są próby (w opracowaniach ABW) związane z nowelizacją art. 130 k.k. Angażowana jest również do tych działań Sejmowa Komisja ds. Służb Specjalnych, przy raczej krytycznym stanowisku Ministerstwa Sprawiedliwości, np. w nowelizacji Kodeksu karnego z 13.06.2019 r. (niezgodnej z Konstytucją RP⁹)¹⁰, w której dokonano zmiany zagrożenia karnego w art. 130 § 2 k.k. i art. 130 § 4 k.k. Proponowane zmiany¹¹, niesformułowane dokładnie, zmierzają w kierunku

⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

¹⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14.07.2020 r. w sprawie Kp 1/19, „Monitor Prawniczy” 2020, poz. 647.

¹¹ Por. szerzej S. Hoc, *Artykuł 130 k.k. – czy istnieje potrzeba nowelizacji?* [w:] *Granice kryminalizacji i penalizacji*, red. S. Pikulski, M. Romańczuk-Gracka, Olsztyn 2013, s. 249–266; S. Hoc, *Ściganie i karanie sprawców szpiegostwa* [w:] *Meandry prawa karnego i kryminalistyki. Księga jubileuszowa prof. zw. dra hab. Stanisława Pikulskiego*, red. nauk. J. Kasprzak, W. Cieślak, I. Nowicka, Szczytno 2015, s. 89–102; S. Hoc, *Raz jeszcze o penalizacji szpiegostwa w kodeksie karnym* [w:] *Pro dignitate legis et maiestate iustitiae. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin Profesora Witolda Kuleszy*, red. J. Kulesza, A. Liszewska, Łódź 2020, s. 773–797.

rozszerzenia penalizacji za szpiegostwo, wzorem mają być rozwiązania francuskie, bardzo kazuistyczne. Wydaje się, że zaprezentowane stanowisko przez przedstawicieli ABW i jednego prokuratora wynika przede wszystkim z problemów ABW w zakresie rozpoznawania i efektywnego ścigania działalności szpiegowskiej (procesowej), w tym wykorzystywania możliwości osobowych źródeł informacji. Warto zauważyć, iż problematyka zwalczania szpiegostwa pozostaje w polu działania ABW i SKW, jednak tylko ABW posiada kompetencje w zakresie ścigania. Dyskusja nad zmianą prawa karnego jest potrzebna, ale muszą jej towarzyszyć poważne argumenty wynikające z doktryny i praktyki, ale nie mogą to być względy utylitarne jednej ze służb specjalnych, chociażby największej, stąd już blisko do populizmu penalnego.

Należy podkreślić, iż ABW¹² i SKW¹³ otrzymały ważne i oczekiwane narzędzie w postaci instytucji szpiega koronnego, czy z niego korzystają to oczywiście jest objęte niejawnością¹⁴.

Istnieje – jak sądzę – potrzeba szerszego publikowania wyroków w sprawach o szpiegostwo (wprawdzie nielicznych) z zachowaniem ochrony informacji niejawnych, dotychczas tylko dwa wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie zostały opublikowane, brak było wyroków Sądu Najwyższego.

Summary

Stanisław Hoc, *Commentary on Judgment of the Court of Appeal in Warsaw of 24 November 2017, II AKa 269/17*

The author approves the view taken by the Court of Appeal in Warsaw in its judgement of 24 November 2017, II AKa 269/17, in a case of espionage committed by Stanisław S. This is the second judgment published by the Court in an espionage case. The Court of Appeal has generally accepted the position of the court of first instance but it also made some additional conclusions, emphasizing the aspect of the intention of committing the offence of espionage on the part of the perpetrator, who is has dual Polish and Russian citizenship, and takes advantage of the benefits that Poland offers. The Court of Appeal also stressed the problem of individual and general prevention, which the court of first instance failed to take note of.

Keywords: *foreign intelligence, espionage, prevention individual, prevention general, classified information*

Streszczenie

Stanisław Hoc, *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24.11.2017 r., II AKa 269/17*

Autor glosy aprobuje pogląd wypowiedziany przez Sąd Apelacyjny w wyroku z 24.11.2017 r., II AKa 269/17, w sprawie o szpiegostwo popełnione przez Stanisława S. Jest to drugi

¹² Art. 22b ust. 1, 2, 5, 6, 7 i 10 ustawy z 24.05.2002 r. o ABW oraz AW (Dz.U. z 2020 r. poz. 27).

¹³ Art. 27a ust. 1 pkt 1, ust. 2, 5, 6, 7 i 10 ustawy z 9.06.2006 r. o SKW oraz SWW (Dz.U. z 2019 r. poz. 687 ze zm.).

¹⁴ S. Hoc, *O tak zwanym szpiegu i terroryście koronnym [w:] Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Kaczmarka*, red. J. Giezek, D. Gruszecka, T. Kalisz, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2017, t. XLII, s. 153–175; P. Herbowski, *Pozyskanie tajnego współpracownika przez służby kontrwywiadowcze na podstawie materiałów obciążających – rozważania o sensie instytucji*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 2019, t. LI, s. 83–102; M. Białuński, *Odstąpienie od obowiązku zawiadomienia prokuratora o przestępstwie – analiza nowego uprawnienia Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, „Palestra” 2018/3, s. 72–80.

publikowany wyrok SA w Warszawie w sprawie o szpiegostwo. Sąd Apelacyjny, akceptując generalnie stanowisko Sądu I instancji, zwraca uwagę na elementy podmiotowe działania sprawcy szpiegostwa obywatela rosyjskiego i polskiego, który korzysta z przychylności naszego państwa, a także prewencję indywidualną i prewencję generalną, które nie zostały dostrzeżone przez Sąd I instancji.

Słowa kluczowe: obcy wywiad, szpiegostwo, prewencja indywidualna, prewencja generalna, informacje niejawne

Literatura:

1. Białuński M., *Odstąpienie od obowiązku zawiadomienia prokuratura o przestępstwie – analiza nowego uprawnienia Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, Palestra 2018, nr 3.
2. Herbowski P., *Pozyskanie tajnego współpracownika przez służby kontrwywiadowcze na podstawie materiałów obciążających – rozważania o sensie instytucji*, Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 2019, t. LI.
3. Hoc S., *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Warszawa 2010.
4. Hoc S., *Artykuł 130 k.k. – czy istnieje potrzeba nowelizacji? [w:] Granice kryminalizacji i penalizacji*, red. S. Pikulski, M. Romańczuk-Grącka, Olsztyn 2013.
5. Hoc S., *Ściganie i karanie sprawców szpiegostwa [w:] Meandry prawa karnego i kryminalistyki. Księga jubileuszowa prof. zw. dra Stanisława Pikulskiego*, red. nauk. J. Kasprzak, W. Cieślak, I. Nowicka, Szczytno 2015.
6. Hoc S., *O tak zwanym szpiegu i terroryście koronnym [w:] Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Kaczmarka*, red. J. Giezek, D. Gruszecka, T. Kalisz, Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 2017, t. XLII.
7. Hoc S., *Raz jeszcze o penalizacji szpiegostwa w kodeksie karnym [w:] Pro dignitate legis et maiestate iustitiae. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin Profesora Witolda Kuleszy*, red. J. Kulesza, A. Liszewska, Łódź 2020.
8. Tumidański W., *Tajemnice szpiegostwa na sędziowskim stole*, Radca Prawny 2017, nr 171.